



Cuộc du-lich của Auto-Ecole

Trước kia, bốn báo đã đồng thời với các bạn đồng nghiệp...

B. N. N.

Vì một cái duyên-có ở ngoài ý muốn của bi-nhơn, mà sự kỹ-thuật về cuộc du-lich của « Auto-Ecole » đã đánh phải nửa chừng bỏ-rẫy trên mặt tờ báo này.

Đều đó hôm nay tôi xin tạ-tội với độc-giả. Song tục-ngữ La-ga có câu «chôm-trả còn hơn không trả» (mieux vaut tard que jamais) phương chi một cuộc du-lich như cuộc du-lich của ông Trích-hưng Ngẫu là -chức đây, ở trong có làm đều hay, đều sớm, đều trễ thế nào, cái bổn phận của báo buộc chúng tôi không thể bỏ qua mà không thuật lại với các ngài những điều mới lạ mà chúng tôi đã được tại nghe mắt thấy.

Nhưng cũng bởi đã lỡ-chúng, mà «chôm-trả» (Nghĩa là phần thứ nhất của công toán cuộc du-lich ở Cao-mên du-lich này), thì chúng tôi sẽ lược-chữ lấy một vài đại sự mà tóm-lắt kể lại trong vài bài; rồi sẽ bắt đầu kỹ-thuật tiếp về phần thứ hai, nghĩa là cuộc du-lich từ Saigon ra Huế.

Vậy trước hết xin nhắc lại hành-trình trong phần thứ nhất như vậy. Sau khi đã ở Hattien lên Rém (Hôn-rung) và ngủ tại đó một đêm thì chúng tôi đi thẳng lên núi Ta-Lon, tức người Pháp kêu là Bokor. Từ Bokor trở ra Càng-gi, rồi đi thẳng lên Namvian, chỉ trong 10 ngày hôm ấy. Ngủ lại Namvian một đêm, sáng lên Đê-thi-ôn. Đê-thi-ôn. Sau khi đã quan-nhật Đê-thi-ôn Đê-thi-ôn trong một ngày, còn ở lại lại một buổi nữa để đi xem Biê-bô. Như thói-lành xưa chuyên lời-thôi với cảnh sát, thành ra không về Namvian kịp trong ngày hôm ấy. Phải ở rón lại Siem-ráp một đêm nữa. Qua hôm sau trở về Namvian. Ngủ đó một đêm sáng ngày viêng dờ; và về nhà báo L'Echo du Cambodge. Tối bữa đó, do ngã Sô-mi-riêng về tới Saigon thì đã hơn chín giờ. Sau khi nghỉ lại Saigon 2 ngày thì đi Huế.

Đường đi trong phần thứ nhất là thế; còn những đại-sự trong cuộc du-lich kỳ cũng nhiều, nhưng nay tôi chỉ xin kể lấy hai việc: một là cuộc dạo lên núi Ta-Lon, hai là vụ lòi-thôi với viên chức ở tại Siem-ráp.

Sáng thứ bảy 20 Juillet, vào lối 6 giờ thì chúng tôi từ núi đất Rém trở ra, không đầy một giờ đồng hồ thì có cái ngã ba: một đường Càng-gi, với lại một đường nữa thì chạy lên Ta-Lon.

Từ đó lên Ta-Lon chỉ còn có 34 cây số, Ta-Lon là một đỉnh núi, mà người ta đục đá đắp đường từ dưới chơn lên trên cao-tột-với, rồi cắt nhà cửa ở trên đó, không có mục-dịch gì khác hơn là để làm chỗ nghỉ mát cho các ông tây quan và các ông tây có tiền, vì trên đó khí hậu-lạnh, cũng như Dalat ở Trung-kỳ vậy. Nghe dân như năm xưa vì sự khai-phá đạo-lộ ở đây mà những cu-li thổ dân bị thiệt-mạng không phải là ít. Thưa ôi! Vì sự vệ-sinh của một bệnh người trong xã-hội mà một bệnh người khác trong xã-hội lại phải thân mạng mà hy-sanh! Những ai là khách hữu-tâm, khi bước lên Dalat, Taloa,

hà chẳng ngại bước ngập-ngừng, mà ngắm-người cho hai chữ «chôm-trả»?.....!

Xe đi không bao lâu đã đến chơn núi. Ông Trích-hưng-Ngẫu biểu-dùng xe lại, dựa dờ các anh em trên xe phải mặc đồ lạnh vào, như là phải giữ cho kỹ cái cổ và cái ngực. Đến xứ nóng như chúng ta, đồ-dùng đã quen, hồ-khí ở trên xứ lạnh, nếu vô ý không để phòng, nhiều khi phải nguy với bệnh đau phổi.

Mới vừa tới chơn núi, thì thấy bên lề đường có một tấm bản đồ trên đó mấy chữ trắng rất lớn: « Attention à la route en lacets » (Đường đầy quanh co lắm, phải coi chừng!)



Ảnh chụp tại Auto-Ecole trước khi khởi hành

Thiết vậy, đi một hồi thì nhận thấy đường cứ quanh qua quanh lại hoài, như con rắn đeo «rén thân cây, như cái đồ dùng ở ruộng (tre-bouchon) thì hai câu có thì này bỗng dưng lại chạy ra trong trí não:

« Chánh-xuyên khudt-khac khu khau lo, Kju thac cau chau cach kiet thinh! »

Ban đầu thì không thấy lạnh, nhưng hai bên rừng rậm lúc lúc sương sa, và mặt đất thì hơi ướt-ướt, lúc bấy giờ đã hơn chín giờ rồi, mà cảnh trời âm-dạm u-âm, ngó như lúc mới sáng. Càng lên cao chừng nào, đường càng ướt mưa lại càng lùn phum bay. Chiếc xe hơi lần lần lên lối, khi queo sát bên vực sâu, khi trong thấy mặt biển rộng, nguy hiểm kể thật là nguy hiểm nhưng mà ai nấy vẫn lấy làm thích. Vậy mới biết cái lạc thú nằm trong sự hiểm nguy ở một thời là lạc thú.

Rốc rạch bên tai đờn suối khảy, Mịt mù trước mặt lưới sương trảm.

Lên lên, lên mãi! Càng lên cao cảnh tượng càng trở nên u-âm và khi trời càng trở nên lạnh lẽo. Chỗ chỗ xe hơi lại phải ngừng để đổ thêm nước. Trước khi đến nơi chừng ba bốn cây số, thời thì từ bề mây phủ, mưa gió giập dờ, xe gần không thấy đường mà chạy trên xe trông ra chung quanh cũng không thấy gì nữa, làm cho mình

ngồi trên xe âm-lúc có cái huyền-tưởng (illusion) là đường đi trên mây.

Lên đến nơi thì mưa to, gió lớn, mây phủ mịt mù lạnh lẽo lắm!

Thoạt thấy đường mấp-mấp mờ mờ có nhà thật lớn: Xe bèn nhấm đó mà chạy vô, thì ra một nhà trống, trước sau vẫn ngái, tuy nhiên chẳng thấy bóng người! Nhảy ra thì đó là một cái nhà đồ sộ chứ chẳng phải nhà ở. Liền đánh tháo trở ra, tìm mãi một hồi, mới gặp Bangalow. Khi bước vào tầng dưới, thì thấy cửa nhà trống bồng, nước chảy tanh tanh, gió thổi như một chỗ bỏ hoang không người ở. Chạy tụt lên tận trên lầu mới gặp một người Bà-bý, thì là người bồi dọn ở đây. Lại Bangalow không đỡ gì ăn, vì mình không danh gì để ép cho hay trước, người bồi bèn chia kho với lên xe đã cũ, tôi bằng đến chỗ xóm mấy người An-nam. Tại đây có cái quán An-nam nhỏ nhỏ và có ban đồ ăn, song lúc này thuộc về mùa mưa, ít ai lên đây làm gì, nên trong quán cũng không thấy ai đi ăn cho dù.

Nhưng dù mà làm gì... Lật đồng-bổ ra đã hơn 12 giờ trưa, bèn

ngoài trời mưa như cầm chĩnh mà đổ, còn bên trong thì ai nấy bực cũng như bị kiến cắn. Đủ mà làm gì? Trong cho có à thì ăn, họ phải đợi cho đủ đồ, mà rau mới ăn?...

Bên sức chủ quán, nắm gói cho hai gói cơm rồi khui cho hai hộp cá ở và nướng cho ít con khô cá Chi-rông cho có đồ lót bụng sơ chút dĩa, rồi kéo nhau về - song ở ngoài: mưa gió như thế này, còn rừ-dầm, đi đâu được mà ở lại!...

Trong khi đó, trời vẫn mưa gió mãi, không làm sao đi được. Một lát, thấy có hai cái xe Camion nữa cũng ghé lại trước quán đó. Từ ra trên núi cũng có xe chở bộ phận và thợ-lên xuống.

Gần một bên quán đó, có cái nhà ngói, hồi ra chỗ khám tử. Lại thay trên một chỗ như chỗ này, không dè cũng có một cái khám. Như thế vậy mà mình mới nghĩ ra, thì đại-dễ từ hồi nước Pháp cai-trị xứ ta, ở các nơi lùn-lý, thường thường nơi nào cũng thế, cái khám tử vẫn to lớn hơn cái trường học.

À! này-lẽt cho xong một bữa cơm trưa thì đã hơn hai giờ.

Lảo bước lên xe, trời vẫn mưa, gió vẫn thổi, mây vẫn mịt-mù, nhận cho ra đường mà thoát khỏi vòng há-âm thiệt là khó!... Nghe nói ở trên có mấy hang đẹp lắm, nhưng không được xem, liếc thay!.....

NHÂN DỤ.

Pensionnat Ng.-văn-Ngũ ở tại Mytho đường Ariès

Đạy: Thi bằng cấp Tiểu học và Sơ-học.

Sẽ mở 2 lớp tốt nghiệp năm đầu (1ère Année).

Bên-trưởng có Giáo-viên dạy rành nghề.

Học trò đầu đm có lương-y Lang-an điểu trị.

Ngày tựu trường 15 Sept 1929

Tin thể-thảo

Công chàng một thể-thảo sẽ được xem một trận tại chôn banh trên rất kịch liệt

Nếu nghe công chàng thì là Etoile de Gladinh đã được thư của hội Hoa-Khẩu «LOH-HWA» xin mời tại chôn. Trận này sẽ tranh tại Vườn Ông Thượng tục kêu là Hồ-rô.

Ngồi công chàng giới thiệu tại của LOH-HWA cho chúng giáy, ai là người có xem được trận Etoile de Gladinh/Loh-Hwa lần tr trở thì đều rõ cả.

Đấy xin nhắc lại, sáng bữa sau khi huỷ với Gladinh (1 à 1) bởi Loh-Hwa quá giáng tàu sang Singapore đầu được hai trận. Trận thứ nhì thắng hội Bà-Lai (1 à 0), trận thứ nhì huỷ với hội tuyển trong những người đã thắng ở Singapore (1 à 1). Bấy nhiêu đó đủ hiểu rằng Loh-Hwa là một hội đá banh tài rồi. Nhưng vậy mà khi sang qua JAVA, thuộc địa Hoa-làng đầu mười một trận, thắng 10, thua 1, thua đây ai ai cũng biết rồi, vì Lÿ-HUÛ ĐUÔNG, là tướng lữ đạo lợi hại của Loh-Hwa, phải đầu.

Etoile de Gladinh, đương kiêu Vô-dịch của T.C.T.T.A, tuy huỷ với Loh-Hwa một lần, chứ lần này phải lo lắm. Tại của Gladinh mình đã thấy thường rồi, không nên lập đi lập lại mà làm chi, song nếu Gladinh đá với Loh-Hwa thì thật Saigon (khi có được một trận đấu banh trên như thế).

Trước khi trận này, xin đăng hai lịch sử dưới đây cho công chúng coi chơi dặng rõ tại của hai hội.

Lịch-sử của hội «Loh-Hwa» Tại Saigon

Thắng Etoile du Sud 11-1 Selection Saigon Cercle 4-0 Huỷ Etoile de Gladinh 1-1

Tại Singapore:

Thắng Bà-lai (Equipe Malaise) 1-0 Huỷ Hội tuyền Âu-châu 1-1

Tại Java

Thắng Bandoens 2-1 Ollivera 3-1

Java United Chioet 6-1 Semarary (Champion) 2-0 T H U S Soerabaya Champion 4-1

Tiong-Hoa (Chinese) 8-1 S V.B.B. Batavia Champion 5-0

Thua Soerabaya Bon 2-3

Cộng lại thì LOH HWA từ khi ghé lại Saigon đến nay, tranh được 16 trận, thắng 13, huỷ 2, thua 1. Hôm ngày 23, và 26 có tranh với S. C. C và S. C. F. A ở Singapore song chưa được tin mà đăng thêm.

Lịch sử Etoile de Gladinh

Thắng Union Sportive Cho-1 lonnais (Challenge K H. T.C.

Union Sportive Cholon-nais. 4-1

Electro Sport 5-2 Govap Sportive 6-3

Huỷ H.N.S Cumberland 0-0

Thắng Commerce 3-0 Commerce 3-0

Mytho Sportive 5-1 Huỷ Commerce 2-2

Trắng Thu-an-mot 2-0 Selection Govap/Ec-cro. 2-0

Dakso Football Club 8-0 Reconnaissance Sportive 4-0

Union Sportive de Pnom-Pech 3-0

Caf St Jacques Sportive 2-0 Thu-an-mot 2-0

Huỷ Loh Hwa 1-1

Thắng Vinhlong Sportive 4-1 Cercle Sportive Saigon-nais. 6-2

Telepost Sport 3-0 Victoria Sportive 4-1

Hội Etoile de Gladinh kể từ khi lấy dặng hlah đồng Challenge K.H. T.C. đến nay chưa thua ai, tranh được 21 trận, thắng 18, huỷ 3.

Khi nào được tin chắc ngày hội Loh Hwa sẽ đến Saigon, và tái-chiến với Etoile de Gladinh thì sẽ đăng thêm.

THU-HỒ

Chân-Hưng Học-Đường

SAIGON: Đường Legrand de la Liraye số 204, 214

Chủ-nhơn kiêm Đốc-học: NGUYỄN-PHAN-LONG

NGÀY TỰU TRƯỞNG

1<sup>er</sup> Août 1929 nhằm ngày 26 tháng sáu Annam

BỤC TRUNG HỌC (đã bốn năm)

1er Année 3e Année

2e Année 4e Année

Cours Élémentaire

Cours Moyen

Cours Supérieur

Các lớp trên đều có giáo sư Tây và Annam giới dạy của môn

Nhà hàng KIM-LĂNG

(Trước kia là Nam-Kin) đường Lefebvre, số 11 và 13, Saigon Khai trương bữa 23 Août 1929

Sửa lại rất sạch sẽ rất lịch sự. Có rước đầu bếp nhà hàng lờ ngoài Dalat về giúp coi nấu ăn.

Trên lầu có phòng ăn riêng. Nhà hàng lãnh dọn tiệc rượu, tiệc cơm, tiệc giá rẻ và đủ món ăn ngon, rượu quý, người phục dịch lễ phép.

Xin quý khách chiếu cố

Kính trình quý bà, quý cô.

Tôi mới lập một tiệm may quần áo An-nam tại đường d'Espagne, số 271, có thợ đung cắt rất khéo, may áo dài lót và chiếc áo cách theo 3 qui là qui-có muốn.

Máy may và dịnh của rô huan các nơi khác. Xin mời quý-bà qui-có chiếu cố, đến tiệm tôi may thử một chiếc tôi giám chắc qui-bà qui-có sẽ đẹp lòng mà trở lại nữa.

Nay kính Mademoiselle HUYNH-THỊ-TẠI Tiệm may Huỳnh-Hoa (Đường d'Espagne số 271)

Muôn bán

Vì việc nhà nên muốn bán vừa nhà và máy xây liêu « BALLOT » hai máy, 24 và 30 ngựa, chạy động 12 tấn. Nhà máy hiệu ĐÔNG-TÂM tại chợ Phong-Điện, làng Nhơn-Ái, tổng Định-Bảo (Cầntho).

Giá bán: 10 000 \$ 00

Ái muốn cần đăng xin do nơi nhà đường Verdun số 91.

NGUYỄN-TÂM-QUÂN.

Quảng-cáo

Phòng văn quan Chương-Khế Fays, kể từ ngày 1er Août 1929, ở số 93 đời lại số 97 đường Pellerin Saigon.

Gua Annam làm ra

Các thứ vòng bông viền (COURONNE) To, nhỏ, đủ kiểu, Giá từ 4 \$ 00 đến 100 \$

Có giá riêng cho các hội Lương-Hửu Có bán các thứ băng, dờ-một, dĩa ngà, và đồ bạc

BÁN SỈ VÀ BÁN LẺ do nơi « LA TORQUE »

PHAN-THỨC-TRAC 16, R. e Sabourain. - Saigon

Mua làm chi

Một thứ xe-hơi nhiều mã-lực

Có thứ xe liểu

DONNET-SIX

Cũng lợi bằng, mà ít tốn sở phí sỡn

Xe kiểu du lịch 6-7 chỗ ngồi giá 2.930 \$

Xe mui dưng lộng kiền

Phân nửa sắt trên mui bằng da

o o o 6-7 chỗ ngai 3.000

Toàn bằng sắc 6-7 chỗ ngai 3.100

Đi thử tùy thích hãy do nơi

Hàng JEAN COMTE

34, BOULEVARD-NORODOM - SAIGON

L'INDUSTRIE MODERNE NGUYỄN-TAN-PHAT 59-61, Rue Colonel Grimaud (Place Cantac) (devant le marché Saigon) Installations, Briqueterie, Tôlerie mécanique, Décoratifs, Serrurerie, Châssis, Rolliers

Nhà máy làm gạch ngói Chủ nhân: VÔ VĂN NHỨT Làng An-thạnh, Chơn (gần Béalac) Gạch đất, gạch làm phẳng, ngói móc v. v. làm bằng máy để có đều cũng được. Đàng-bào trước khi cất nhà ngói, nên đá xem nhà máy của tôi một lần, cho biết gạch ngói làm bằng máy khác hẳn với gạch ngói, in tay, giá chẳng cao hơn bao nhiêu mà chắc hơn nhiều vì đất sỏi sỏi bằng máy, hòa gạch làm ngói, không dòn như ngói tay.

# NHƯ T-TRÌNH AUTO-HALL

## NHỮNG NGƯỜI BIẾT DÙNG GÒI THƠ VỚI NHAU

### Chẳng thiếu gì những hiệu xe-hơi, mà người mua phải chọn hiệu nào ?

Những bức thư đăng lên báo không thể gì tin được, mà những thư này lại tưởng ai độc giả cho rằng là sự thành thật. Chẳng tới đây sau đây nguyên văn hai bức của người ta gửi lại bản báo, không có thêm bớt chút nào, trong thư có chỉ về nhiều điều rất hữu ích.

Không chừng quý độc giả cũng đang học thêm nhiều sự xảy đến? Xin đọc sau đây:

Saigon, le 12 Juillet 1929.

Thâm quý hữu.

Tôi hàng xin quý hữu chỉ về giùm. Tôi muốn mua một cái xe hơi. Thiết tốt, mà giá rẻ, tiền chi phí đứng tốn nhiều và cho được vừa ý.

Lựa thì dễ; ở Saigon này thiếu gì hãng xe hơi, dù hiệu, lựa lựa nào lại không được, song nghĩ lại thiết là khó?

Tại sao, vì mỗi cái xe có một cái tánh chất tốt riêng. Cái thì máy chạy thiết tốt, mà nóng quá phải đổ nước hoài. Cái kia chạy đường thường giỏi mà hay hao dầu nhớt. Nhiều cái thiết tốt, mà thế vụ mắc quá, và tiền tu bổ cũng mắc nữa, có thứ xe máy tốt mà kiểu coi không lịch lãm. Còn nhiều cái lại không có đồ phụ tùng, muốn sắm cho đủ bộ vận thì phải tốn kém rất nhiều.

Vậy phải làm sao bây giờ?

Một đầu xin nói tác. Tôi muốn mua một cái xe cho thiết tốt kiểu cho đẹp, có sáng đủ đồ phụ tùng, chạy ít hao xăng và dầu nhớt, thế vụ cho rẻ, một cái xe cho đủ tầm lại tánh chất tốt.

Mấy hãng xe kinh chống với nhau bán rẻ. Nhiều cái xe tốt mua rồi, lại thiếu món này đồ kia, cho mấy người mua xe phải buồn, thế tôi không muốn.

Còn sự này của ích hơn hết mà tôi quên nói. Tôi muốn cái xe sao máy móc cho dễ và đỡ thay đổi cho có sáng, nhiều người ở thuộc địa không tin tới những sự đó. Bởi vì Sốp-phơ phần nhiều không giỏi, nhiều khi làm cho mình phải rắc rối. Tôi có một người bạn sắm một cái xe mà xư này ít có, ngày kia rùi dùng bể thùng nước, rồi phải gọi mua mà phải chờ đến năm tháng trời, thùng nước mới lại.

Trước khi mua một cái xe phải dò kỹ lưỡng, bởi vậy tôi có làm một cái bản in ra sau đây. Tôi lấy sự lợi hại của mỗi cái mà dò với nhau; trước hết tôi nói về thuế vụ.

Bạn cũng dự biết ở thuộc địa người ta dùng thuế những xe kiểu du lịch như vậy: Ba chục đồng một cái xe bốn chỗ ngồi, và thêm hai đồng mỗi mã lực, nghĩa là một cái xe 9 mã lực thì phải trả 48 đồng, và phụ thêm sáu chục mỗi tháng, vậy thì thành ra mỗi mã lực phải đóng tới ba đồng hai.

Vậy tôi có làm ra cái bản biên rõ những hiệu xe. Vậy bạn hãy coi:

Marques par ordre alphabétique	Designation	MOTEURS			
		Force	Alésage	Course	Préage
VOITURES ET VOITURETTES FRANÇAISES					
Berliet	V.I.G.	9	65 x 112	M	4 R.
"	V.I.H.C.	10	62 x 100	B	1 R.
"	V.I.H.C.	11	65 x 100	B	4 R.
Chen. et Walcker	7	7	63 x 86	M	4 R.
"	Y	9	69 x 100	B	4 R.
"	F 1	10	69,5 x 115	B	4 R.
"	T 8	14	70 x 107	B	4 R.
"	V 8	18	74,5 x 110	B	4 R.
Citroën	C 4	9	72 x 100	B	Servo
"	C 6	14	72 x 100	B	Servo
Covia Desgouttes	12	12	80 x 130	2. M	F. A.
"	10	10	63 x 90	B	Servo
"	11	11	66 x 100	B	Servo
"	19	19	80 x 130	B	4 R.
"	18/20	20	82 x 112,5	B	Servo
Delage	D. A.	14	70 x 102	B	Servo
"	D. M. L.	17	75 x 120	B	Servo
Delahaye	107 M.	10	72 x 100	M	4 R.
"	102 M.	15	85 x 125	B	4 R.
"	108	14	70 x 107	B	4 R.
"	112	16	74,5 x 110	B	4 R.
Donnet	CI 7	7	63,5 x 103	B	4 R.
"	CI 10	10	63,5 x 99	B	4 R.
"	K	14	70 x 110	B	4 R.

MARQUES par ordre alphabétique	Designation	Force	Alésage	Course	Préage	MOTEURS	
						Force	Préage
VOITURES ET VOITURETTES FRANÇAISES (suite)							
Hutch'ess	AM 2	12	80 x 120	M	4 R.		
"	3 litres	17	80 x 100	B	4 R.		
Morris Bullée	13	12	80 x 120	M	4 R.		
"	15	15	74 x 100	M	4 R.		
"	8 R	18	70 x 100	B	4 R.		
Peugeot	172 M	5	51 x 85	M	4 R.		
"	177 R	9	65 x 108	M	4 R.		
"	181 B	11	70 x 108	M	4 R.		
"	183	12	65 x 100	M	4 R.		
"	14 85	14	80 x 121	M	4 R.		
"	11 85	18	95 x 135	M	4 R.		
"	22 85	22	80 x 121	M	4 R.		
Renault	6	6	58 x 90	B	4 R.		
"	10	11	75 x 120	B	4 R.		
"	Monnaix	8	58 x 93	H	Servo		
"	Monastella	6	58 x 93	B	Servo		
"	15 lux	16	75 x 120	H	Servo		
"	Vivasix	16	75 x 120	H	Servo		
"	Vivastella	6	75 x 120	H	Servo		
"	18/21	24	85 x 140	H	Servo		
"	40	4	110 x 160	H	Servo		
"	Rolan Stelly	4	90 x 140	H	Servo		
Rosengart	5	5	98 x 78	M	4 R.		
Talbot	M. 67	11	67 x 94	B	F. A.		
"	K. 74	14	71 x 94	B	F. A.		
"	P. 75	17	75 x 110	H	F. A.		
Unic	L. 9	14	72,8 x 120	M	F. A.		
"	H. 1	11	83 x 100	M	F. A.		
VOITURES ÉTRANGÈRES							
Bulk	22	22	68,1 x 117,4	B	4 R.		
"	29	29	92 x 121	B	4 R.		
Chevrolet	6 cylindres	16	64 x 96	3	4 R.		
Chrysler	62/65	18	79,4 x 108	B	Hyd		
"	74/70	22	82,2 x 127	B	Hyd		
"	80	29	92 x 127	B	Hyd		
Dodge	Senior	17	83,7 x 117,7	B	Hyd		
"	Village	17	83,7 x 117,7	B	Hyd		
Essex-Hud-on	14	14	68 x 114	B	F. A.		
Flat	609 A	6	67 x 97	B	F. A.		
"	520	13	68 x 108	B	F. A.		
"	521	14	72 x 119	B	F. A.		
"	525	20	82 x 118	B	F. A.		
Ford	Europe	12	47,7 x 107,9	B	4 R.		
"	Amérique	19	49,4 x 107,9	B	4 R.		
Milervy	A. H.	12	68 x 92	B	Servo		
"	A. K.	30	95 x 140	M	Servo		
"	A. K.	26	60 x 112	B	Servo		
Studebaker-Erskine	Erskine	14	66 x 114	B	F. A.		
"	Director	23	85 x 114	B	F. A.		
"	Commander	29	98 x 127	H	F. A.		
"	President	8	88 x 111	H	F. A.		

Tôi có thí nghiệm giá tiền mua, và sự tốn kém xăng với nhớt. Thường mỗi mã lực thì tốn 1 lít xăng. Một cái xe mười mã lực thì tốn 10 lít xăng trong 100 cây số, đó là số trung bình chạy thường trong thành thị, còn chạy đường xa thì có nhiều xe bớt tốn hơn một chút. Nhiều nhà kỹ-sư chế tạo giới thì một cái xe 10 mã lực chỉ tốn có 8 lít rưỡi hay là chín lít mà thôi. Ở xứ này, dầu xăng rất mắc, mà chế tạo dạng máy như vậy thì cũng nên cho là đại ân.

« Tôi không như định sao bây giờ. Phải mua xe nào? Theo ý bạn thì nghĩ sao, xin chỉ báo giùm tôi. Tôi muốn viết thư mà hỏi thăm mấy người chuyên môn, về nghề đó của họ, ai cũng cho phần tốt về mình. Hãy coi bản đây thì bạn sẽ hiểu ý của tôi muốn.

Xin trả lời gáp: (Nhớ coi tiếp những thư riêng đây và những lời khuyên bảo họ đúng mà chỉ về nhau)

Ký tên, X....

Đây là thư trả lời:

Bạn yêu dấu,  
Thấy thư bạn mà tức cười. Không trả lời thì là không phải, mà sự này thì khó trả lời quá. Thiết là một cái trách nhiệm rất khó khăn, mà chỉ biểu một người mua một cái xe hơi. Thường người ta có nói: Đứng đềm chỉ người bạn cưới vợ, hai nửa là đứng chỉ mua xe hơi.

« Sau khi suy nghĩ thì tôi không sợ cái chỉ hết thầy, vì tôi đã có thí nghiệm rồi, mà nếu tôi không chỉ cho bạn thì lỗi lầm.

« Bạn cũng hiểu gần hai năm rồi, tôi có mua một cái xe Citroën B 14. Chạy gần ba chục ngàn cây số. Mà nó còn như mới: Không hao xăng chút, không tốn một xu cho garage, đó là một cái chứng.

« Bấy nhiêu đó cũng đủ cho bạn rõ tánh chất của nó, hiện tôi lấy làm vừa lòng lắm. Một cái xe hơi mình cần dùng, thì nó phải cho vừa bụng mình.

Giá cả. Tôi tưởng giá thì lấy làm vừa phải lắm, với một cái xe tánh chất tốt như Citroën 4 — hay là 6 — thì không mắc.

Một cái xe conduite intérieure Citroën, xe kiểu rất kiêu thời, giá rất rẻ.

« Máy chạy rất đều, mềm mại, sức mạnh 9 mã lực. Mà trả đầu chừng 175 đồng; số chắc là 70 đồng 8 cái thuế mỗi năm, có một cái xe familiale 7 chỗ, mà tiền thuế như vậy thì không mắc, mà nó hao chỉ có 8 lít rưỡi hay là 9 lít xăng dùng hơn một trăm cây số. Có dầu nhớt chẳng cần gì nói đến. (Tôi dùng trong một ngàn năm trăm cây số thì chưa cần dầu nhớt một lần. Tôi chỉ tốn có một bidon hay là một bidon rưỡi mỗi tháng mà dùng chạy từ một ngàn rưỡi tới hai ngàn cây số.

Máy thiết mạnh, thắng sức mạnh 30 ngựa, chạy 90 cây số một giờ có: như không, còn sự săn nhớt thì giữ mực thường ngoài.

« Vậy thiết rất rẻ, tiền tu bổ cũng ít, máy thiết tốt.

« Còn đồ phụ tùng, có đồ lọc dầu, lọc khí trời, lọc nhớt, và thắng servo-frein. Thắng servo-frein thiết rất nhạy, muốn ngừng đạp thì ngừng lập tức, mà ngừng một cách êm ái, không làm cho mình phải xoắn xang. Nhiều xe không có thắng servo-frein mà muốn có thì phải tốn đến ba ngàn quan. Mỗi cái xe Citroën đều có thắng servo-frein, cái đó cũng là một sự có ích rất đủ làm cho không phải nhớ mọn.

Thùng xăng thép, nhớt đạp, có bốn cái cửa rộng, ở ngoài sau có cái rương, âm cho cái xe càng thêm lịch lãm hơn nữa, chỗ ngồi đằng trước dem tới lui được, có cây căng (đều cần nhớt) có đồ chùi kiến, có kiến retro-viseur, có mang, tám trái dây bằng ba tám trái thường. Phía trong mang có đèn điện và có một cái lưới giăng ở trên dạng de non hay là những gói nhỏ nhỏ. Bánh xe thì lấy ra, hoặc là ráp vô một cách dễ dàng, rất tiện trong lúc thay vô ruột. Vô ruột thì coi không nghĩa gì, chỉ có mấy hơn còn để dem ra tại cái khác vô còn lại bánh xe năm nay nhẵn, mình bước xuống xe chưa kịp ngắm cảnh thì đã rời. Coi cái cách thay vô ruột một cách dễ dàng chứ không phải như của mấy hiệu xe Huế-kỳ mà dùng bánh bằng vành amovible, nhưng sốp-phơ Annam phần nhiều không biết dùng mỗi lần đổi thì đập hư hết. « Huế-kỳ họ ưa dùng là họ biết sai, bởi vậy nên xe Citroën mới chế ra bánh nguyên miếng, đã tiện mà đỡ chùi rủa nữa (cũng là một việc nên đề ý) đã chắc mà lại rẻ.

Lại còn một đũa nữa, xe Citroën mới thì de vô ruột mới của hiệu danh tiếng, chứ chẳng phải như mấy hiệu ngoại quốc khác không cần mang để y đến việc như vậy. Hãng Citroën rất kỹ lưỡng nhưng đều đó. Tôi có một người bạn làm ở sở tạo tác đã có dùng chạy hơn ba chục ngàn cây số mới thay vô mới lần đầu, một cái xe mà làm cho người ta thích, thì không khi nào mất một hàng, ay là như Citroën. Bạn có coi xe Citroën thiếu món chi không?

Tôi đã thật cho bạn nghe những kiểu xe Conduite intérieure Citroën, Berliet, Familiale, Cabriolet décapotable faux Cabriolet hai, hay bốn chỗ ngồi, cũng là torpedo thì chế tạo một cách kỹ lưỡng và đủ đồ phụ tùng.

Còn những xe C. 6 thì kiểu rất lịch sự, vừa vận và rất giản tiện, mà giá lại rẻ.

« Bạn tưởng ở hãng Auto-Hall người đối đãi với bạn ra thế nào? Không phải buộc bạn trả tiền một cách khó khăn đâu? Người ta cho trả góp tôi mười hai tháng, và người ta sáng lòng phục sự bạn theo ý của bạn muốn. Hãng Auto-Hall muốn làm cuộc buôn bán xe hơi ở xứ này cho thanh hành và cách trả tiền cho dễ dàng.

« Tôi quên một điều nữa; Rất tiện cho sốp-phơ, vì máy móc rất dễ, ngưng cơ chỉ rắc rối. Trong khi cơ dụng chạm, hư cái chi thì cu net nhưng do thay đổi. Phải biết rằng hãng Auto-Hall mọi mình oán gần bốn chục phần trăm, những xe hơi chạy ở trong xứ Đông-Pháp này.

« Đó là ý kiến của tôi, và lòng thành thật của tôi tỏ hết lòng cho bạn. Hãy lui hỏi thư hãng Baignier thì rõ. Tôi dám chịu thiệt hại những lời tôi khuyên bảo cho bạn.

Bạn hãy tin lòng tôi. Ân.. vãn..

Ký tên: Z....

Quý độc-giả hãy đọc kỹ những thư này, và hỏi thăm những người nào đã có dùng xe Citroën, thì quý độc-giả sẽ rõ lòng thành thật của bản hãng.

LA DIRECTION

# Etablissements BAINIER d'Indochine

## AUTO-HALL

HANOI SAIGON PNOMPENH

